

РЕШЕНИЕ

№ 166

гр. София, 11.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-28 СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Ивайло Димитров

при участието на секретаря Стефка Ив. Александрова
като разгледа докладваното от Ивайло Димитров Гражданско дело №
20211100108573 по описа за 2021 година

Производството е образувано по искова молба, депозирана от Ю. И. М., от И. Т. М., починал в хода на процеса и на негово място конституиран наследника му по закон Т. И. М., и от М. И. З., починал в хода на процеса и негово място конституирани наследниците му по закон И. П. З. и И. М. З., срещу ответника Е. Л. М..

Предявени са обективно кумулативно съединени иски от ишците срещу ответника, както следва: **1)** иск с правно основание чл. 42, б. „б“, вр. чл. 25, ал. 1 от ЗН за установяване нищожността на саморъчно завещание от 27.04.2017 г., съставено от Л.Н.М.а в полза на Е. Л. М., обявено с протокол от 28.08.2017 г. по нот. дело №41 на нотариус И.Н., рег. №40 при НК, поради неспазване изискванията на чл. 25, ал. 1, изр. 1 от ЗН - завещателят не е написал и подписал завещанието; и **2)** иск с правно основание чл. 43, ал. 1, б. „а“ от ЗН за прогласяване унищожяемостта на горепосоченото завещание, тъй като е направено от лице, което по време на съставянето му не е било способно да завещава.

В исковата молба от 04.11.2019 г. и уточнителни молби от 02.07.2020 г. и 04.01.2022 г. са изложени твърдения, че първоначалните трима ищци Ю. И. М., И. Т. М. и М. И. З. са наследници по закон от шеста степен по сребрена линия на Л.Н.М.а, починала на 22.05.2017 г. Около един месец преди депозиране на исковата молба ишците установили, че ответницата Е. Л. М. е представила на 28.06.2017 г. за обявяване пред нотариус оставено в нейна полза саморъчно завещание от 27.04.2017 г., според текста на което същото е съставено и подписано от техния наследодател Л.М.. Отричат последната приживе да е съставила и подписвала подобно завещание, поради което считат че същото е нищожно, тъй като не е написано и подписано от самия завещател.

При условията на евентуалност поддържат, че към момента на съставяне на

завещанието Л.М. е било в изключително влошено здравословно състояние, което изключвало по категоричен начин способността ѝ да формира воля, както и да напише и подпише какъвто и да било документ - страдала от сърдечна недостатъчност, артериална хипертония, пристъпно предсърдно мъждене, пулмонална артериална хипертония, тиреоидит на Хашимото, желязодефицитна анемия, ХИБС, ХОББ. Излагат, че на 26.04.2017 г. здравословното ѝ състояние се е влошило драстично поради наличието на хроничен сепсис, пионефроза, множество абцесни кухини в коремната област и множество плеврални изливи. На 28.04.2017 г. завещателят е бил подложен на оперативна намеса - нефректомия и постоперативно постъпва в интензивно отделение в тежко състояние, където се стартира кислородна терапия и в което състояние на 27.04.2017 г. е съставено процесното завещание.

Ответницата Е. Л. М. оспорва изцяло предявените иски като неоснователни и недоказани. Признава факта на представяне пред нотариуса и обявяване на процесното саморъчно завещание, но поддържа, че то е съставено и подписано лично от Л.Н.М.а и то отразява нейната действителна и валидна воля.

Сочи, че ответницата по делото е дъщеря на Л. Т. М., един от наследниците по закон на Л.М., като тя и завещателката са били изключително близки през целия си живот, а в периода 2003 г. до 16.07.2015 г. са работили заедно в читалище „Ведрина”, гр. София. При престоя си в болница наследодателката е посочвала като лице за контакт именно Е. М., тъй като тя е била най-близък до нея човек. Процесното завещание било написано лично от Л.М. на 27.04.2017 г. в деня преди да бъде оперирана в болница „Пирогов”, където е била заради проблеми с бъбреците. Към този период, а и през всички години преди това, Л.М. е била с ясно съзнание за действията, които извършва, и последиците от тези действия. Не е имала психически или каквито и да било други ментални или физически проблеми, които дори хипотетично биха могли да накърнят преценката ѝ за случващото се около и с нея. През целия си живот Л.М. е проявявала щедрост към ответницата, поради което завещателният акт не бил резултат от едно инцидентно, лишено от логика, хрумване или от оказано внушение или натиск от трето лице.

В допълнителна молба от 25.03.2022 г., депозирана по повод молба на ишците от 04.01.2022 г., в която са конкретизирали твърденията си по иска по чл. 43, ал. 1, б. „а“ ЗН, ответницата не оспорва приложените към молбата две епикризи, но счита, че те не съдържат процедури и лечение, извършвани на 26.04. и 27.04.2017 г., които предполагат болният да е бил упояван, да не е бил в съзнание или по какъвто и да било друг начин да са повлияли на разума и волята на Л.М., а оттам и на физическата възможност тя да напише саморъчното завещание и на способността ѝ да разбира свойството и значението на извършеното. Влошаването на здравословното ѝ състояние след 28.04.2017 г. било правно ирелевантно, тъй като оспореното завещание е написано на 27.04.2017 г., т.е. в период, предхождащ влошаването на здравословното състояние.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и събраните по делото доказателства, при спазване на разпоредбите на чл. 235 ГПК, намира следното от фактическа и правна страна:

С доклада по делото са обявени за безспорни между страните обстоятелствата за

наличието на съставено саморъчно завещание от 27.04.2017 г., от Л.Н.М.а, починала на 22.05.2017 г., в полза на Е. Л. М., както и обявяването му пред нотариус на 28.06.2017 г., както и че първоначалните ищци, предявили настоящите искове, се явяват наследници по закон на починалия завещател.

Според съдържанието на самото завещание на 27.04.2017 г. Л.Н.М.а е завещала в полза на своята племенница Е. Л. М. цялото си недвижимо имущество, състоящо се от по 1/2 ид.ч. от апартамент №12 и от апартамент №13, находящи се в гр. София, на ул. „*****“, както и 1/2 ид.ч. от апартамент №11, находящ се в гр. София, ж.к. „*****“, а така също и цялото си движимо имущество и всички банкови сметки и депозити в лева и евро, които притежава към момента на смъртта си.

Според показанията на свидетеля М.Е.К., майка на ответницата, свидетелката се познава с починалата Л.М. от 1967 г., когато били съученички, а впоследствие свидетелката се оженила за братовчед на завещателката - Л. М., с който именно била запозната от Л.М.. Твърди, че още преди около 15 години ѝ споделила, че желае да направи Е. М. свой наследник, но този свой акт тя извършила едва, когато била в болница „Пирогов“ преди предстоящата ѝ операция. Сочи, че е била очевидец на съставянето на завещанието в болничната стая, като свидетелката заедно с ответницата отишли при Л.М. към 18 ч. - 18:30 ч. по настояване на последната, която предварително се обадила по телефона на Е. М. и я помолила да вземе лист и химикал. Описва завещателката като интелигентен човек, който бил подготвен и предварително обмислил действието си по написване на процесното завещание. При посещението е забелязала, че Л.М. била видимо притеснена от предстоящата на следващия ден операция, но била напълно жизнена, станала да ги посрещне, пушила до прозореца и изглеждала напълно адекватна, разбираща постъпките си.

Свидетелят Г.М.Т., колежка на Л.М. до 2008 г., сочи, че е станала свидетел на проведен по телефона разговор между Л.М. и Е. М.а, докато с последната били на работното си място, на две съседни бюра. Чула и познала гласа на Л.М., която казала на ответницата, че на следващия ден щели да я оперират и помолила Е. М.а веднага да я посети същия ден, защото не желаела да бъде оперирана без да ѝ състави завещание. Твърди, че завещателката звучала притеснена и въпреки опитите на ответницата да я успокои, че всичко ще бъде наред, настоявала да отиде при нея, поради което и Е. М.а веднага напуснала работното си място. Не си спомня дали последната е взела нещо със себе си, дали веднага е се е отправила в посока към болницата и дали разговорът е проведен ранния или късния следобед, но е сигурно, че описаното се е случило след 13:00 ч.

Свидетелят М.Н.Ч., който се познава с Л.М. от 1970 г. и поддържал близки отношения с нея до смъртта ѝ, сочи, че тя е била много близка с Е. М.а и я обичала като своя дъщеря. Бил очевидец на това как ответницата се грижела за починалата и последната много разчитала на нея. Твърди, че м. април 2017 г. е посетил Л.М. вкъщи, която изглеждала доста зле, не се грижела за себе си, не чистела, и била доста зависима от алкохола, като свидетелят изхвърлял големи количества празни бутилки от дома ѝ. Сочи, че м. април – м. май 2017 г. е виждал три пъти завещателката в болница Пирогов, тъй като постъпил на 20 април в отделението по урологията в същата лечебно заведение. Първият път, когато говорил с нея в

болницата била адекватна, вторият път според свидетеля тя била в безпомощно състояние и още веднъж я е виждал, когато била в една обща стая с доста други жени. Не може да си спомни по дати отделните срещи, но със сигурност посещенията, когато тя се намирала в обща стая, било в края на м. април. Според свидетеля била лабилна към всеки човек, от когото можела да получи помощ, била алкохолно зависима, разчитала на чужда помощ и изобщо не можела да се грижи за себе си и къщата си, като самият свидетел е ходил да ѝ купува и да ѝ носи храна. Смята, че със сигурност е имала психически проблеми, тъй като от години е била без работа.

По делото е приета съдебно-психиатрична експертиза, според чието заключение, базирано на приетата като доказателства по делото медицинска документация и изслушаните свидетели, Л.М. не е страдала от остро или хронично психично или неврологично разстройство или нарушение, което да предполага увреда на възможностите ѝ да разбере и ръководи действията си техните последствия към момента на съставянето на процесното завещание на 27.04.2017 г. В обстоятелствената част на заключението е посочено, че завещателката е страдала от Артериална хипертония, ХИБС, ХОББ, ХЗСН III функционален клас, ППМ, високостепенна TrR, ПАХ, тиреоидит на хашимото, желязодефицитна анемия.

Според изслушаната по делото съдебно-почеркова експертиза и дадените в съдебно заседание от 12.12.2022 г. пояснения от вещото лице Д. В. в процесното завещание ръкописният текст е изписан, а подписът е положен от Л.М..

Съгласно чл. 25, ал. 1 ЗН саморъчното завещание трябва да бъде изцяло написано ръкописно от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено, и да е подписано от него, като подписът трябва да бъде поставен след завещателните разпореждания. При оспорване завещанието като нищожно на основание чл. 42, б. „Б“ от ЗН, вр. чл. 25 ал. 1 пр. 1 и 3 от ЗЗД, в доказателствена тежест на лицето, в чиято полза е оставено (в случая ответницата Е. М.), е да установи, че процесното завещание е изцяло написано и подписано от завещателя Л.М..

Съдът изцяло кредитира приетата по делото съдебно-почеркова експертиза, според която процесното завещание е написано и подписано от Л.М.. Оспорването от страна на ишците на експертизата с доводи, че вещото лице е работило с документи, които не е следвало да бъдат използвани и за които няма сигурност, че са били съставени и подписани от завещателката, съдът намира за неоснователни.

Съдът е указал на вещото лице и то е използвало като сравнителен материал, въз основа на издадено му съдебно удостоверение, заявления за издаване на документи за самоличност на български граждани от 02.09.2008 г. и от 05.12.2011 г. и от заявление за получаване на лична карта от 21.02.2012 г., които съдът намира, че се отличават с висока степен на сигурност, че подписът в тях е положен от Л.М., тъй като заявлението за подаване и за получаване на документи се подписва лично от лицето, на което се издава документа съгласно чл. 17, ал. 2 ЗБЛД и чл. 17, ал. 7 ЗБЛД.

С протоколно определение от 12.09.2022 г. (л. 111 от делото) съдът е приел като сравнителен материал за изготвянето на съдебно-почерковата експертиза приложените от

ответника с молба от 19.07.2022 г. Заповед №7 от 15.07.2019 г., Удостоверение от Народно читалище „Ведрина“ 1932 с №35 от 15.07.2015 г., Приходен касов ордер № 6 от 26.06.2009 г., приемайки че от формална страна те сочат за техен автор Л.М., и тези документи са използвани от вещото лице. Последното действително е работило и с документи, които са били приложени към същата молба на ответника, но които съдът със същото протоколно определение е отказал да приеме като сравнителен материал, а именно: Удостоверение от Народно читалище „Ведрина“ 1932 с №69 от 30.12.2011 г., Мемориален ордер №5 за заплащане за месеците 04, 05, 06 2013 г. тип Ф №274; извадки от листа от ненаименуван регистър за отчетени парични приходи и разходи, а именно лист №37 за м. 04.2010 г., лист №61 от м. 03.2007 г., лист №31 от м. 12.2005 г.; РКО №36 от 12.06.2009 г., РКО №37 от 26.06.2009 г., Наредба – разписка от 26.06.2009 г.

В случая обаче използването и на тези неприети документи като сравнителен материал по никакъв начин не дискредитира заключението на вещото лице, защото според експерта подписите във всички използвани от него сравнителни образци са положени от едно и също лице (абзац втори от СПЕ, л. 189 от делото). От това обстоятелство следва и логичният извод, че щом експертът е констатирал идентичност между образците на подписа от заявленията за издаване и получаване на документи за самоличност, за които не се спори, че са подписани от Л.М., и в оспорените от ищците документи, които съдът е приел за сравнителен материал, а и в тези, които не са приети за сравнителен материал, но вещото лице също е използвало, то и подписите в целия сравнителен материал са положени именно от Л.М.. Доколкото при извършеното експертно изследване между подписите от сравнителния материал и подписа в процесното завещание е констатирано съвпадение, то и обосновано вещото лице е приело, че подписът, положен в завещанието, е на Л.М.. По аналогични съображения, свързани с констатацията на вещото лице за идентичност на почерка в ръкописния текст на сравнителния материал, включително подадените заявления пред БДС – МВР за издаване на лични документи, с текста на саморъчното завещание, следва да се приеме за обоснован и извода на вещото лице, че текстът в завещанието е изписан от Л.М.. Нещо повече, в съдебно заседание вещото лице В. е пояснило, че след депозирането на СПоч.Е е получило по независещи от него причини и образци от поисканите въз основа на издаденото от съда съдебно удостоверение образци от почерка на Л.М. от документи, съхранявани в НОИ, които според експертът потвърждавали вече изготвеното заключение.

Изтъкната в писмените бележки на ищците констатация на вещото лице, че изследваните подписи в сравнителния материал са с опростена конфигурация и относително лесни за възпроизвеждане не разколебава крайния извод на експерта, тъй като в самото заключение е посочено, че в тези подписи са съхранени индивидуализиращи ги признаци, като същевременно не е констатирана подправка на този почерк. При наличието на такава, каквато в случая не е установена, и както вещото лице е обяснило при приемане на СПоч.Е в съдебно заседание, се оставят следи, сочещи на имитация „по памет“ или на имитация „чрез гледане“ на имитатора. Ето защо, макар и поначало опростената конфигурация на подписите хипотетично да предполага възможността за по-лесна подправка, в случая такава

не се установява да е извършена.

Заклучението в пълна степен кореспондира и с показания на ответниковите свидетели, че на 27.04.2017 г., в деня, предхождащ извършената ѝ на 28.04.2017 г. операция, Л.М. е изявила желание да състави процесното завещание и че е сторила това в стаята в болницата си. Съдът кредитира показанията на свидетеля Г.Т., тъй като тя не е заинтересовано от изхода лице, и е била очевидец на телефонния разговор, проведен между ответницата и завещателката. Нейните показания кореспондират и с тези на М. К., която също сочи за желанието на Л.М. да състави завещание в полза на Е. М.. Показанията на този свидетел, макар и да е заинтересован от изхода на делото поради родствената връзка с ответницата, съдът също не намира основание да не кредитира, тъй като те са логични и безпротиворечиви в отделните си части, а така също и преценени с показанията на другия свидетел и заключенията на двете експертизи, установяващи психическата годност на завещателката и че именно тя е изготвила процесното завещание.

Изнесените от горните двама свидетели факти са житейски логични, предвид и показанията на доведения от ищците свидетел М.Н.Ч., според който завещателката е чувствала Е. М. като свое дете, а последната се е грижила за нея. Подобни отношения обясняват желанието завещателя да извърши разпоредителен акт, с който да остави своето наследство на лице, което „обича като своя дъщеря“ и изключва поначало върху нея да е упражнявана психическа принуда. Такава принуда трябва да се установи несъмнено и извод за нея не може да бъде изведен от събраните по делото доказателства, неправилно интерпретирани от ищците в писмената им защита в посока, обслужваща тяхната теза за унищожаемост на завещанието. Показанията на майката на ответницата, а и на свидетеля Г.М.Т., че Л.М. е била силно притеснена в деня на съставяне на завещанието, сочат за едно нормално психическо състояние на лице, на което му предстои оперативна интервенция, но не и, че същото е било лишено от интелектуалната способност да разбира значението на завещателния акт. Подобно състояние не е констатирано от приетата по делото съдебно-психиатрична експертиза, чието заключение следва да бъде кредитирано, а оспорването ѝ от ищците съдът намира за неоснователно. Вещото лице М. е анализирала ангажираната от ищците медицинска документация, констатирайки, че в нея не са описани медикаменти, които са от естество да променят възприятието на лицето до степен да не разбира постъпките си. Показанията на свидетеля Ч., че завещателката е била алкохолно зависима, дори да се кредитират безрезервно, не сочат на такова състояние на починалата, което да не ѝ е позволявало да осъзнава последиците от съставянето на завещание и то към датата 27.04.2017 г. Съдът не кредитира показанията на същия свидетел, че Л.М. била лабилна към влияние на човек, грижещ се за нея, тъй като това е негова субективна оценка, непочиваща на обективни факти, извън сочената алкохолна зависимост, и която по вече изложените съображения не е достатъчна да се изгради преценката, че върху завещателката е оказван психически натиск или е била неспособна да завещава. Следва да се отбележи, че този свидетел не дава показания за конкретно поведение, и то към момента на съставяне на завещанието, от което да се изведе извод, че Л.М. не е осъзнавала своите действия, включително не посочва в кой точно момент при посещението му в болницата Л.М. е била в

„безпомощно“ състояние. Както е посочено в СПс.Е, сериозно влошаване на здравословното състояние при завещателката, наложило реанимационно лечение и инвазивни процедури, е настъпило едва след операцията на 28.04.2017 г., което е след датата на съставянето на завещанието. Нито предоперативното ѝ състояние, нито констатираните заболявания при завещателката, по естеството си сочат или влияят пряко върху психиката ѝ, а и няма данни да изискват и да е приложено лечение, което да засяга или отнема възможността да се действа разумно, каквато е тезата на ищците в обратен смисъл.

Предвид гореизложеното и при вече изяснената силна емоционална връзка между завещателката и Е. М., съдът намира, че извършеното завещателно разпореждане е било акт на свободен избор на психически годно да формира воля лице. При тези изводи предявените иски по чл. 42, б. „б“ и чл. 43, ал. 1, б. „а“ от ЗН се явяват изцяло неоснователни и подлежат на отхвърляне.

С оглед изхода на спора в полза на ответницата следва да се присъдят разноси в общ размер на 4900 лв., от които 500 лв. – възнаграждение за вещо лице по СПоч.Е и 4400 лв. – заплатено адвокатско възнаграждение. Последното е над минималния размер, изчислен по чл. 7, ал. 2, т. 5 от НМРАВ, и равняващ се на сумата от 4243,11 лв., но предвид проведените три съдебни заседания, с разпитани тримата свидетели и приети две експертизи, съдът не намира, че заплатеният адвокатски хонорар е прекомерен, а възражението на ищците в обратен смисъл се явява неоснователно.

Мотивиран от гореизложеното, Софийски градски съд

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените обективно и субективно съединени иски от *Ю. И. М.* с ЕГН *****, *Т. И. М.* с ЕГН *****, *И. П. З.* с ЕГН ***** (като наследник на първоначалния ищец *И. Т. М.* с ЕГН *****) и тримата със съдебен адрес гр. София, ул. *****, чрез адв. Д. Ш., и *И. М. З.* с ЕГН ***** с адрес гр. София, ж.к. „*****“ (като наследник на първоначалния ищец *М. И. З.* с ЕГН *****), срещу *Е. Л. М.*, ЕГН *****, със съдебен адрес гр. София, бул. „*****“, чрез адв. В. Н., както следва: **1)** иск с правно основание чл. 42, б. „б“, вр. чл. 25, ал. 1 от ЗН за установяване нищожността на саморъчно завещание от 27.04.2017 г., съставено от Л.Н.М.а в полза на Е. Л. М., обявено с протокол от 28.08.2017 г. по нот. дело №41 на нотариус И.Н., рег. №40 при НК, поради неспазване изискванията на чл. 25, ал. 1, изр. 1 от ЗН - завещателят не е написал и подписал завещанието; и **2)** иск с правно основание чл. 43, ал. 1, б. „а“ от ЗН за прогласяване унищожимостта на горепосоченото завещание, тъй като е направено от лице, което по време на съставянето му не е било способно да завещава.

ОСЪЖДА *Ю. И. М.* с ЕГН *****, *Т. И. М.* с ЕГН *****, *И. П. З.* с ЕГН ***** и *И. М. З.* с ЕГН ***** да заплатят на *Е. Л. М.*, ЕГН *****, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, съдебни разноси в общ размер на **4900 лв.**

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски апелативен съд

в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____